

HET MEISJE centraal

Zij
voetbal

OPENHARTIGE
VOETBAL-
ERVARINGEN
VAN 3 MEISJES
EN MEER...

Jeroen Siebelink

HET MEISJE centraal

Inleiding	5
Nikki (8) RKSV NEO Borne F4	6
Wat wil het meisje?	10
Bente (10) DSS Haarlem E13M	18
Het meisje en de club	22
Inge (13) SC Klarenbeek D2	28
Het Meisje Centraal	32
Tot slot. Wat kan de KNVB voor jouw club betekenen?	38

Meisjes hebben in korte tijd het Nederlandse voetbal veroverd. Op de velden en in de clubkantines zijn ze allang niet meer weg te denken, maar dit is nog maar het begin. Nog elk jaar wint onder meisjes en vrouwen voetbal aan populariteit, elk seizoen schrijven clubs weer vele nieuwe, vrouwelijke leden bij in het ledenbestand.

Clubs zijn meestal blij met hun komst, want meisjes en vrouwen zijn graag geziene leden, sportief en sociaal betekenen ze een grote verrijking.

Andersom kunnen clubs aan speelsters nog niet altijd de aandacht geven die ze verdienen. Veel meisjes spelen bijvoorbeeld niet op het niveau dat bij hun leeftijd, talent en ambitie past. Meisjes in jongensteams worden niet voor vol aangezien, en meisjesteams trainen soms zonder trainers op achterafveldjes.

In deze KNVB-serie van vijf boekjes staan de wensen van meisjes centraal, zoals het hoort. Meisjes van vijf jaar, meisjes van negen, elf, dertien en negentien jaar, stuk voor stuk meisjes die in hun voetballoopbaan weerstanden ervaren. Meisjes die een verhaal te vertellen hebben. Meisjes die elk seizoen opnieuw moeten zoeken naar een voetbalomgeving, een club en een team dat beter past bij hun niveau, talent, beleving, ambitie, leeftijd en doelstelling. Voor veel van hen is dat nog altijd geen eenvoudige opgave.

Geen meisje is gelijk, geen club is dezelfde. Maar situaties waarin meisjes en clubs zich bevinden zijn vaak wel vergelijkbaar. Zo staat een kleine vereniging met nog maar weinig meisjesleden voor een andere uitdaging dan een grote vereniging die beschikt over meisjesteams in elke leeftijdscategorie. Een club in de stad, met een divers en dynamisch ledenbestand, heeft met andere problemen te maken dan een dorpsclub, waar families al decennia voetballen.

Een vijftiental meisjes namen ons mee naar hun club. Ze vertelden wat ze zo er leuk aan vinden. Ook vertelden ze wat ze leuk vinden aan hun trainer, en aan hun team. Daarnaast lieten ze zien wat er op hun club nog beter geregeld kan worden.

Die vele uitdagingen in meisjesvoetbal, waar voetbalclubs in Nederland voor staan, hebben we teruggebracht tot een vijftal thema's. Aan elk van die thema's wijden we een boekje. Gevuld met KNVB-kennis, analyses, onderzoeken en statistieken, meningen van experts, clubbestuurders, trainers-coaches en ouders, en vooral met openhartige ervaringen van de speelsters zelf.

Na dit boekje, Het Meisje Centraal volgen Werving & Behoud, Clubontwikkeling / Competitie, Kaderontwikkeling en Talentontwikkeling. De KNVB hoopt met deze reeks op meer bewustwording van de problematiek die veel meisjes ervaren bij clubs. Op deze manier willen we de diverse, bijzondere oplossingen delen die sommige clubs al bedacht hebben.

We wensen je veel leesplezier, veel inspiratie en vooral heel veel succes met het beter begeleiden van speelsters, en het verder ontwikkelen van het meisjesvoetbal op de club. Met het centraal stellen van elke voetbalster.

KNVB & Jeroen Siebelink

Naam
Nikki
Leeftijd
8
Team
**de F4, een jongens-
selectieteam**
Positie
spits
Club
**RKSV NEO, Borne
(bij Hengelo)**
Leden
1021
Vrouwelijke leden
123

**Nikki
voetbal**

‘MAG IK OP VOETBAL MAM? ALSJEBLIJFT?’

Nikki: ‘Ik was vijf en ik stond te kijken bij een wedstrijd van mijn oudere broer. Verderop was mijn oom bij de mini’s bezig. Ik trok mijn moeder mee. “Mag ik ook op voetbal, mam? Alsjeblieft, alsjeblieft, alsjeblieft?” Met nog drie meisjes waren we de eerste leden. Mijn moeder zegt dat zodra ik binnen de lijnen stap, ik ‘het vuur’ in de ogen krijg. Ik wil dingen goed doen, en heel precies. Als ik denk aan wat ik het leukste vind om te doen, dan is dat leren hoe ik nog beter kan voetballen. Ik wil béter worden. Van mijn moeder kan ik niks meer leren. Zij is net zo fanatiek als ik, maar ze heeft geen verstand van voetbal. Mijn broer heeft er wel verstand van, maar heeft het te druk met zijn eigen vriendjes. Van hem leerde ik alleen hoe ik de bal moet hooghouden. En mijn vader? Mijn vader leeft niet meer. Hem kan ik niet meer vragen hoe de dingen moeten. Ik let maar goed op de jongens in mijn team.’

‘VOOR DE KOMST VAN AL DIE MEISJESLEDEN HEBBEN WE NIETS HOEVEN DOEN’

Anke, technisch coördinator meisjes en volger van Nikki: ‘In amper drie seizoenen gingen we van nul naar 120 meisjes. De eerste golf bracht meisjes naar de club in de A- en de D-leeftijd. Die D-pupillen konden we prima kwijt tussen de jongens, maar de A-junioren vielen een beetje in het niet. Bij de jongens konden we ze niet kwijt, want ze hadden geen enkele basis. Ze trinden apart. Ik was op dat moment net gestopt met voetbal. Het bestuur vroeg of ik zin had de meisjes te gaan trainen en coachen. Van begin af aan was er draagvlak binnen de club, een voorwaarde om meisjesvoetbal een plek te kunnen geven. Als je de bestuursleden niet achter

je hebt staan, zijn al je ideeën en de inzet voor niets. Mijn plan was heel simpel: meer meisjes werven, elk meisje een plek in een leuk team geven en meisjes met aanleg selecteren voor jongensteams. Maar dat werven bleek niet eens nodig. De eerste D-pupillen vormden vanaf dag één een fanatieke groep – hun prestaties zongen rond in het dorp. Dat was in de tijd dat de Oranjevrouwen meededen aan het EK, en ook de vrouwen van FC Twente deden het goed. Binnen twee weken hadden we 26 meisjesleden in de D-leeftijd. Genoeg voor een elftal en een zevental met wissels. Het plezier spatte ervan af bij die eerste meisjesteams. Hoe dat plezier te bewaken? Door ze veel aandacht te geven. Het bestuur liet ons niet op een achterafveldje trainen, maar stelde het nieuwe hoofdveld beschikbaar. Ook kregen we een aparte kleedkamer die van binnen op de knip kan – jongens mogen graag langsrennen en de deur los gooien. Ook zijn alle meisjesteams inmiddels voorzien van een eigen sponsor. We hebben nu zes meisjesteams en een vrouwenteam, allemaal dankzij mond-tot-mondreclame. Het succes trekt ook talentvolle meisjes als Nikki aan die goed meedraaien in jongensteams.’

‘JONGENS ZITTEN SOMS NAAR ME TE STAREN’

Nikki: ‘Alles bij deze club is goed geregeld, alles is spiksplinternieuw en zo. En de mini’s en de meisjes zijn net zo belangrijk als de selectieteams. Bij de mini’s speelden we altijd op kunstgras, zodat onze wedstrijddjes nooit werden afgelast. Er zijn nog altijd bijna geen meisjes van mijn leeftijd hier, maar ik mis ze niet. Wel kijken jongens van de tegenpartij raar naar mij. Moeten we tegen een meisje? Mijn teamgenoten doen nooit raar. Ik ga gewoon mee de kleedkamer in, we kleden ons samen om, na afloop douchen we samen. Maar als we de kleedkamer delen met een team van een andere club, zitten er toch weer jongens naar me te staren. Dat vind ik vervelend. Dan kleed ik me ergens anders om.’

‘WE WILLEN NIET DAT ZE WEGLOPEN NAAR HOCKEY’

Anke: ‘Na de snelle groei van de eerste jaren zijn we er nog lang niet. Zij-instromers hebben we genoeg. De meeste meisjes melden zich op hun tiende bij de club – met een achterstand van vijf jaar op de jongens. We hebben behoefte aan meer instroom van onderop, meisjes die vanaf dag één leren op te boksen tegen jongens. Bij de F-pupillen spelen nu zeven meisjes. Gemengd, net als bij de minipupillen. Daar lopen we tegen onze grenzen aan. De mini’s spelen op zaterdag partijtjes 4 tegen 4, maar door de week trainen ze niet – daar hebben we de ruimte niet voor. Voor één fanatiek meisje maakten we echter een uitzondering, zij draait op woensdag mee in het circuit van de F-pupillen. We willen

niet dat ze wegloupt en overstapt op hockey, omdat daar wel wordt getraind. Zij is van het type Nikki. Makkelijke typjes zijn dat, ze zeuren niet – die heb je er namelijk ook soms tussen zitten. Vanaf de mini’s behandelen onze trainers de meisjes hetzelfde als de jongens. Maar terwijl veel jongetjes nog om zich heen kijken, doen deze meisjes al gewoon hun ding. Goals maken. Voelen de andere mini’s zich niet achtergesteld, omdat deze paar meisjes extra activiteiten krijgen aangeboden? Welnee, de meeste staan gewoon nog grassprietjes te plukken. Pas na de F-pupillen kijken we op welk niveau elk meisje het beste tot haar recht komt. Daarbij luisteren we goed naar haar wensen en die van haar ouders. Door met de jongens? Naar de meisjes? Of met een meisjesteam in een jongenscompetitie?’

‘IK DUW NIET OM VOORAAN TE KUNNEN STAAN’

Nikki: ‘Het leuke van spelen in een jongensteam? Dat is dat ik erbij zit, dat ik erbij hoor, ook al ben ik de jongste. “One of the guys,” zegt trainer Michel. “Mega Mindy,” zegt mijn moeder. Jongens doen lekker wild, ze maken leukere grapjes dan meisjes. Onder de douche doen we aan billen schuiven, en ook aan buik schuiven, en dan komt Michel en dan gooit hij bekertjes koud water over ons heen. “Afkoelen!” roept hij dan. Alleen op het trainingsveld, als we in een rijtje op onze beurt moeten wachten, gaan sommige jongens lopen duwen en trekken om vooraan te kunnen staan. Daar doe ik niet aan mee.’

‘GEEN MEISJES IN LAGERE JONGENS-TEAMS’

Anke: ‘Nikki draait lekker mee. Ze hangt zeker niet onderaan de groep, maar ze steekt er ook niet met kop en schouders bovenuit. Hoe zal haar voetballoopbaan er straks uitzien? Na dit jaar volgt eerst nog een jaar F-selectie, daarna gaat ze naar de E-pupillen en moet ze kiezen. Is ze te goed voor de meisjesteams, dan blijft ze bij de jongens. Daar houd ik haar het liefst. Om haar handelingsnelijkheid te blijven prikkelen, haar kracht. Tenslotte is ze niet de grootste in de groep, ze zal dat op de een of andere manier moeten compenseren. Bij de D-pupillen kan ze naar de jongens D1 of D2, of naar de MD1. Dat is haar keuze. We stoppen geen meisjes in lagere jongensteams, zoals de D3 of D4, dat werkt niet. Je bent of goed, of je speelt in een meisjesteam.’

‘ALS IK NAAR EEN MEISJESTEAM MOET, GA IK VAN VOETBAL AF’

Nikki: ‘Als ik naar een meisjesteam moet, ga ik van voetbal af. Maar dat gaat mij niet gebeuren. Ik ben dit jaar echt beter geworden. Ik schiet veel harder dan eerst, net zo hard als sommige jongens in mijn team. En ik vind jongens gewoon leuk, leuker dan meisjes. Zij vinden mij denk ik ook leuk. Ze zeggen: “Meisjes zijn stom, maar Nikki is stoer.” Ik doe alles met ze, ook als we niet voetballen. We crossen door de straat, we klimmen in bomen, alles.’

‘GEEF ZO’N MEISJE NOU WAT MEER VERTROUWEN’

Anke: ‘Nikki wordt in haar jongensteam niet in die typische meisjesrol geduwd, iets wat ik soms wel bij de E-pupillen zie. Daar zetten ze een meisje, dat alleen fysiek wat achterbleef maar het niveau goed aankan, steevast rechtsback. Ze wisselden haar ook vaker dan anderen. Gevolg was dat jongens haar minder serieus namen en liever niet inspeelden, waardoor zij er op het veld nog minder bij aan te pas kwam. Een vicieuze cirkel. Als ik dat signaleer, zeg ik daar iets van tegen de trainer. “Nou en? Die jongens zijn ook beter, ze staat daar mooi als back.” Ik: “Geef zo’n meisje wat meer vertrouwen. Gun haar tijd.” Ook spreek ik de E-coördinator erop aan. “Ze raakt in de verdringing. Laat haar ook eens voorin spelen.” Gelukkig hebben ze mijn kritiek opgepikt. Als dat kwartje niet meteen valt, kun je blijven zeuren maar loop je tegen muren op.’

‘IK BEN DE ENIGE DIE HELPT MET OPRUIJEN’

Nikki: ‘Of de trainer mij als meisje hetzelfde behandelt als de jongens? In elk geval staat bij ons iedereen even lang wissel. Het liefst sta ik de hele wedstrijd in de spits, maar van

trainer Michel mag iedereen daar een keer staan. Net zoals iedereen van het team een keer mag keepen. Pas later in het seizoen krijgt iedereen een eigen plek. Eén ding vind ik minder eerlijk. Als er na de training spullen moeten worden opgeruimd, rennen alle jongens snel weg. “Wie het eerste bij de douches is!” Dan roep ik ze terug, maar ze komen nooit. Dan doe ik het maar weer, anders moet de trainer het alleen doen. Toen mijn moeder daar achter kwam, kon ze het niet geloven. Er zijn toch wel meer jongens die meehelpen met opruimen? Nee, ik ben dan echt de enige.’

‘VEEL TRAINERS HALEN HUN NEUS OP VOOR MEISJESTEAMS’

Anke: ‘Als ik er ooit mee stop, moet ik het stokje overdragen. Ik ben bezig het beleid te borgen voor de toekomst door alvast dingen op papier te zetten, en door regelmatig het meisjeskader en de begeleiders bij elkaar te roepen. Dan bespreken we van alles, tot en met het wisselbeleid aan toe, en het opruimen van materiaal. Want meisjes en jongens gelijk behandelen, dat valt nog niet mee in de praktijk. De debatten daarover slaan bij ons soms wel wat door. Een meisje wilde alleen komen voetballen als ze bij haar oudere zusje in een team mocht. “Dat mag niet volgens de KNVB-regels,” zei ik. Volgende punt. Een leider wilde voor alle meisjes een kamp organiseren en vroeg daar budget voor. “Waarom,” vroeg ik. “Voor de jongens organiseren we toch ook geen apart kamp? Bovendien zijn er voor de meisjes ook al clinics van FC Twente.” Met je eigen team op kamp gaan vind ik prima, maar werf dan wel zelf de fondsen. Belangrijker agendapunt vind ik: trainers met diploma voor de meisjesteams. Die hebben we niet. Bij ons doen vaders het. Voor de D1

of D2 staan trainers in de rij, voor een meisjesteam halen ze hun neus op. “Maar je kunt meisjes veel leren,” zeg ik. “Ze pikken dingen snel op, en ze geven je veel energie terug.” Mannen kijken me dan glazig aan. Ik mik daarom op meisjes uit de MB1 en uit Dames 1. Ze begeleiden al circuits van de F-pupillen, lopen als assistent mee. Maar ze zijn nog te jong om in hun eentje een D-elftal met opgeschoten jochies te coachen. Ze willen wel graag, maar ze studeren nog. Onze vergoeding kan niet op tegen hun stagevergoeding of een baantje op zaterdag. Mijn doel is straks op elk een team, gemengd of ongemengd, naast een mannelijke trainer een vrouwelijke leider of assistent te hebben. Dat is handig hoor, als de verkering uit is en er eentje zit te brullen.’

Hoofdstuk #1

Het is mei. Twee mannen in de bestuurskamer van een kleine, maar snel groeiende voetbalclub zijn druk aan het tellen. De open dagen voor nieuwe leden zijn net achter de rug, en in de categorie minipupillen hebben zich voor het komend seizoen weer veel spelertjes van vijf en zes jaar aangemeld. Tevreden kijkt de jeugdvoorzitter mee over de schouder van de coördinator minipupillen. Bas, Milan, Yessin, Sem, Luuk, Dwight, Densyl, Daan, Tygo, Finn, Anouk ... Anouk? Een meisje. 'We hebben een meisje.'

'Een meisje?'

'Oké. Een meisje.'

'Maar ... wat nu?'

Voetbal is de grootste sport ter wereld voor meisjes. Maar liefst 29 miljoen meisjes en vrouwen voetballen wereldwijd, en ook in Nederland ontwikkelt het meisjes- en vrouwenvoetbal zich stormachtig. Het aantal meisjesleden van de KNVB groeit al jaren met dubbele cijfers. In 2014 telt de bond 137.525 meisjes en vrouwen, een groei van maar liefst 81 procent in tien jaar tijd. Vrouwenvoetbal is nu de tweede vrouwenteamssport – na hockey.

Toch is er iets gek aan de hand. De enorme aanwas van meisjes doet zich vooral voor bij twee van de acht leeftijdscategorieën in voetbal: de D-pupillen en C-junioren. Hele groepen vriendinnen van rond de elf of dertien jaar melden zich spontaan op vriendinnen-dagen aan en vormen binnen steeds meer clubs een hechte, vrolijke MD1 of MC1. In de andere leeftijdscategorieën is die groei veel minder sterk, soms is zelfs sprake van krimp. Zo zien we dat aan de bovenkant van wat we noemen de ledenpiramide vanaf de B-junioren en de A-junioren sommige meisjes alweer van voetbal afgaan – iets wat overigens ook voorkomt bij de jongens. Bij de jongste groepen, de mini-, F- en E-pupillen onderin de piramide, melden meisjes zich meer sporadisch aan. In hun eentje, aan de hand van de ouders. Elk seizoen druppelen er een paar binnen. Het ene meisje zelfbewust, het andere afwachting. Maar eenmaal met een bal aan de voet, te midden van al die jongens op het veld, ten overstaan van bestuurders die zich niet goed raad weten met haar, lijkt zichzelf al overtuigd van één ding. Dit is wat ik wil. Voetbal!

Onstuimige groei meisjesvoetbal Nederland

- In totaal ruim 137.525 voetbalsters in seizoen 2013/2014;
- Groei 81%, meer dan verdubbeling sinds 2003/2004;
- Meisjes (tot 19 jaar): 84.167 leden;
- Vrouwen (vanaf 19 jaar): 53.358 leden;
- Uniek snelle groei vergeleken met gemiddelde sportmarkt;
- Groei andere sportsters: 17%;
- Groei inwonsters Nederland: 3%;
- Groei mannenvoetbal: 12% (blijft achter bij andere sporten: 14%).

Bron: KNVB

Haar voetballoopbaan

De voetballoopbaan van meisjes ziet er anders uit dan de voetballoopbaan van jongens. Veel meisjes starten later met voetballen, pas bij de E- of D-pupillen, en stoppen eerder, al bij de B-junioren. Waarom eigenlijk? En waarom meldt die ene, stoere, vijfjarige Anouk zich al wél zo vroeg in haar leven aan, zoals de meeste jongens doen? Hoe lang zal ze voetbal leuk blijven vinden tussen de jongens? Wat doet de club eraan het haar naar de zin te maken?

Een meisje. Wat nu? Een vraag, die bij nogal wat voetbalclubs wordt gesteld, en waarop het antwoord heel simpel lijkt. Gewoon, lekker laten voetballen. Helaas is het niet zo simpel. In een sport, die van oudsher door volwassen mannen wordt beoefend, en waar bij de jeugd lange tijd louter jongens speelden, wordt tegen de combinatie 'voetbal en meisjes' soms nog onwennig aangekeken. Door clubbestuurders, door trainers. En door ouders. Ook door de ouders van Anouk, toen zij aan de keukentafel vertelde dat ze op voetbal wilde.

'Wat dacht je van hockey,' zo probeerde haar moeder.

'Tennis? Atletiek dan?'

Ze zag het al aan Anouks gezicht. Voetbal, en niets anders.

De argwaan onder ouders van meisjes jegens voetbal – te ruw, niet charmant – neemt af, maar is volgens Daphne Koster, veelvoudig Oranje-international en

beschermvrouw van voetbalmeisjes en minipupillen helaas nog niet verdwenen. Vanaf de geboorte van hun dochter schieten veel moeders volgens haar in een kramp. 'Ik zie dat in mijn directe omgeving. Dochters dragen roze prinsessenjurkjes en zitten in een hoekje met een boekje, zoontjes banjeren buiten door de blubber. Valt zoonlief van een muurtje? Dan wacht papa net zo lang tot hij zelf overeind krabbelt. Valt dochterlief? Dan wordt ze gauw naar binnengedragen en gepamperd. Lees jij maar een boekje.'

Deze scheiding loopt volgens Koster nog van laag tot hoog door de samenleving, ook door het vrouwenvoetbal. 'Als ze zich maar niet bezeert! Ook bij vrouwenvoetbal op het allerhoogste niveau hoor ik nog altijd trainers dingen zeggen als: met meisjes moeten we anders omgaan. Die aparte, voorzichtige aanpak zit de ontwikkeling van meisjes juist in de weg. Zelf ben ik nooit anders behandeld – mijn moeder zette me gewoon onder de douche bij de jongens.'

Waarom op voetbal?

Voetbal is in Nederland zo populair dat voetbalclubs weinig moeite hoeven te doen om in augustus en in januari een nieuwe groep van vijftig voetbaldebutanten samen te stellen. Werving is nauwelijks nodig, pupillen melden zich spontaan aan. Naar meer meisjes, zoals Anouk, zoeken sommige clubs niet gericht. Waarom zouden ze ook, als de pupillenteams als vanzelf al vollopen? Wat moeten we met meisjes? Anouk, zo neemt men soms aan, zal hier weinig vriendinnetjes maken, in haar leeftijd hebben we alleen jongens.

Nu is de vraag: is dat Anouks doel wel, vriendinnetjes maken? Of komt ze voor iets anders? Komt ze gewoon om te voetballen? Maakt het haar helemaal niet uit met wie, omdat ze voor jongens niet onder doet?

Waarom gaan meisjes op voetbal? Hebben we ze dat wel eens gevraagd?

Is de open dag, waar ook een paar meisjes op zijn afgekomen, echt een 'open' dag, of heimelijk een dag om de talenten uit de omgeving in te pikken?

Waar kijken op zo'n dag trainers eigenlijk naar? Naar wat speelsters al kunnen? Of ze de jongens kunnen bijbenen, 'het niveau' aankunnen? Hebben trainers het na drie balcontacten al wel gezien? Is elk meisje echt zo welkom op de club als men zegt? Maken ze een praatje met haar ouders langs de lijn? Nodigen ze hen uit voor een wat uitgebreider gesprek? Om te achterhalen wat het meisje zelf het liefste wil en om te bespreken wat de club haar kan bieden?

Wat is het referentiekader van een voetbalster? Wat is haar beleving, haar ambitie? Nemen in het gesprek de ouders meteen het woord of wordt ze aangemoedigd dingen zelf onder woorden brengen? Valt ze stil? Waarom geven we haar, bij wijze van spreken, geen kleurplaat met daarop een meisje op een voetbalveld, en een vel stickers? Plakt ze meisjesfiguren? Of juist ballen en bekens en medailles? Of beide? Niet dat daar alles uit moet worden afgeleid, maar misschien laten we haar zo zien dat we haar serieus nemen?

Vragen, waarop de KNVB in deze reeks boekjes antwoord wil geven. Gebaseerd op de kennis en ervaring die de bond heeft opgedaan met meisjesvoetbal, gebaseerd op kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeken die de KNVB in opdracht heeft laten uitvoeren, en bovendien gebaseerd op gesprekken met de voetbalsters zelf – met op de achtergrond hun trainer-coaches, ouders, clubbestuurders en experts in meisjesvoetbal. Een schat aan informatie, waar verenigingen hopelijk inspiratie en steun uit kunnen putten, om zo het meisjesvoetbal nog beter te begeleiden en te organiseren dan ze nu vaak al doen.

ZOVEEL SOORTEN MEISJES, ZOVEEL SOORTEN VOETBALSTERS

Waarom gaan meisjes op voetbal? Wat vinden ze er zo leuk aan?

De voetbalvoetbalster

'Ik vind voetbal vooral een stoere sport, stoerder dan andere sporten.'

De familievoetbalster

'Ik kom uit een echte voetbalfamilie, natuurlijk ga ik daarin mee.'

De vriendinnetjesvoetbalster

'Mijn vriendinnetjes voetballen, ik vind het leuk iets met hen samen te doen.'

De prestatievoetbalster

'Ik wil graag de beste worden in voetbal, ik wil in een goed team spelen.'

De sociale voetbalster

'Ik vind het leuk om met anderen dingen te doen op een vereniging.'

De ontwikkelingsvoetbalster

'Ik haal alles uit voetbal. Ik leer samenwerken, voor mezelf opkomen, beter communiceren.'

Bron: Motivaction

Omgeving van de voetbalster

Deze voetbalprofielen gelden natuurlijk net zo goed voor jongens als voor meisjes. Ook jongens gaan op voetbal omdat hun vader van voetbal houdt, omdat hun vriendjes voetballen of omdat ze de beste op het veld willen zijn. Toch blijkt uit onderzoek dat de KNVB door Motivaction heeft laten uitvoeren dat van deze factoren voor jongens – ook voor degenen die al op hun vijfde starten met voetbal – één ding bovenaan staat: vriendjes.

Jongens willen vooral voetballen, omdat hun vriendjes op voetbal gaan. Met andere woorden: ze worden aangetrokken door het voetballeven dat ze buiten het gezin al een beetje kennen. Het voetbal op het schoolplein, het trapveldje, de straat. Meisjes daarentegen, ook de meisjes die net als jongens vroeg met voetbal starten, worden vooral geïnspireerd door naasten binnen het gezin. Ze komen uit wat ze noemen 'een echt voetbalgezin'. Een gezin, waar vader of moeder van voetbal houdt, en een oudere zus of neef op voetbal zit.

'Familievoetbalsters' zijn al vanaf hun tweede jaar bezig met de bal. Ze gaan al vanaf de minipupillen volledig op in een competitieve omgeving, ondervinden dezelfde weerstand als jongens en worden door hun omgeving meestal op dezelfde manier als jongens behandeld. Als deze meisjes twaalf of veertien zijn, doen ze in geen enkel opzicht onder voor jongens. Ze zijn even sterk en snel als zij. Ze blinken zelfs uit, in balbehandeling, inzicht en communicatie. Weinig clubs hebben er moeite mee deze meisjes, meisjes uit wat ze noemen 'echte' voetbalgezinnen, een plek te geven op de club en een plaats te gunnen in een jongensteam. Deze meisjes vormen echter een minderheid. De meeste voetbalgekke meisjes mogen van hun ouders pas op voetbal als ze hun zwemdiploma A en B hebben gehaald en de oranje band bij judo. Terwijl voor veel jongens voetbal de eerste en enige sport is, kiezen meisjes eerst voor iets anders. Pas als ze op de leeftijd van negen of tien jaar uitgekeken zijn op paarden en turntoestellen, melden ze zich alsnog bij een voetbalclub.

Zo starten voetbalsters gemiddeld pas op elfjarige leeftijd met hun sport. Omdat een aantal van hen op hun achttiende alweer stoppen met voetbal duurt de voetballoopbaan van een meisje slechts zeven jaar. Dat is beduidend korter dan de voetballoopbaan van een jongen. Jongens starten niet alleen eerder met voetbal, gemiddeld op achtjarige leeftijd, ze stoppen ook later, op de leeftijd van gemiddeld tweeëntwintig jaar. De mannelijke voetballoopbaan duurt daarmee veertien jaar. Dat is twee keer zo lang dan de vrouwelijke loopbaan.

VOETBALLOOPBAAN

De gemiddelde voetballoopbaan van een meisje duurt **zeven** jaar;
De gemiddelde voetballoopbaan van een jongen duurt **veertien** jaar.

Vroeg op voetbal

Omdat veel ouders van meisjes geen haast hebben hun dochter op voetbal te krijgen, en omdat clubs en scholen er weinig aan doen meisjes al op jonge leeftijd warm te krijgen voor voetbal, begint de voetballoopbaan voor veel meisjes laat. Nooit té laat, want ook meisjes die in de D-pupillen instromen, halen veel uit voetbal. Beweging, sportiviteit, een sociaal leven. Toch zou een meer evenwichtige mix van meisjes en jongens bij minipupillen en de F-pupillen goed zijn, zowel voor de meisjes als voor de jongens.

De ervaring leert dat in evenwichtiger gemengde teams meisjes zich optrekken aan de avontuurlijkheid en ondernemingszin van de jongens om hen heen. Hierdoor krijgen ze niet alleen sneller de voetbalhandelingen onder de knie, ook blijkt dat ze zich op latere leeftijd gemakkelijk op het niveau van de jongens kunnen handhaven.

Op hun beurt leren jongens, die vaak wat meer van zichzelf uitgaan, van meisjes meer begrip op te brengen voor een ander. Zij leren in te zien dat het beter is te praten dan er meteen op te slaan en dat het slimmer is samen te werken dan elkaar te beconcurreren. Meer meisjes in een pupillenteam komt het voetbal én de sfeer op de voetbalvelden ten goede.

VIJF VERSCHILLEN MET JONGENS

- 1. Hersenontwikkeling en hormoonhuishouding.** De hersenstructuur is bij vrouwen anders dan bij mannen, hun hersenen functioneren ook anders. Zo zijn er bij jongens minder verbindingen tussen beide hersenhelften. Het mannelijk hormoon testosteron vertraagt de ontwikkeling van hersenen, het vrouwelijk hormoon oestrogeen stimuleert de groei van hersencellen. Ook de verschillen in hormoonhuishouding zorgen voor een verschil in hersenprocessen en beïnvloeden het gedrag;
- 2. Sociaal-emotionele ontwikkeling.** Voor meisjes is het onderhouden van sociale contacten belangrijker dan voor jongens. Meisjes zien andere kinderen meer als individu. Keerzijde hiervan is dat ze eerder anderen zullen buitensluiten of zich juist stilletjes terugtrekken als ze zich in een groep niet op hun gemak voelen. Jongens betrekken anderen makkelijker in hun spel, hebben minder last van angstgevoelens – dankzij hun hormoonhuishouding. Meisjes leren gemakkelijker van fouten dan jongens;
- 3. Spelontwikkeling.** Jongens zijn ongeduriger, meisjes zijn meer geneigd jongere en minder vaardige kinderen in het spel te betrekken. Jongens eisen meer ruimte op;
- 4. Motorische ontwikkeling.** Meisjes werken meer vanuit de ellebogen, omdat ze dan secuurder kunnen werken. Jongens werken meer vanuit de schouders, waardoor ze veel ruimte nodig hebben om te kunnen bewegen. Toch zijn meisjes beter dan jongens in sommige grof-motorische bewegingen, zoals vaardigheden waarbij voetbewegingen worden gecombineerd met het bewaren van evenwicht – touwtjespringen, hinkelen;
- 5. De omgeving.** De ouderlijke omgeving kan verschillen tussen meisjes en jongens beïnvloeden. Uit onderzoek blijkt dat meisjes een minder strenge aanpak krijgen dan jongens. Meisjes zijn het eerder het voorwerp van overbezorgdheid, jongens worden eerder op hun gedrag aangesproken. Meisjes krijgen vaker een waarschuwing, bij jongens volgt sneller een sanctie.

Het verschil met jongens

Hoewel we meisjes en jongens gelijk moeten behandelen op en rond het veld, is het goed te beseffen dat er wel degelijk verschillen zijn. Die verschillen openbaren zich al op jonge leeftijd. Zo zijn jongens lichamelijk actiever dan meisjes. Dit heeft simpelweg met de testosteroonaanmaak te maken. Maar ook bij meisjes is testosteron aanwezig. Sommige meisjes beschikken zelfs over hoge spiegels, waardoor ze een goede uitgangspositie hebben om vroeg te starten met voetbal – zo goed zelfs om later eventueel topsport te gaan beoefenen. Ook subtiele verschillen in de rijping van het brein bepalen hoe meisjes en jongens zich sportief ontwikkelen. Op jonge leeftijd vertonen jongens al doelgericht, beweeglijk gedrag en ontwikkelen ze zo hun spieren en botten. Hierdoor zijn ze vaak beter in ruimtelijke taken en complexe, fysieke handelingen. Ze lopen voor in grove, motorische functies die nodig zijn om explosief te kunnen starten, dribbelen, schieten, springen en landen.

Veel meisjes ontberen deze automatische breinprikkel, simpelweg omdat hun hersenstructuur anders geordend is. Het brein van meisjes lijkt in eerste instantie vooral geprogrammeerd te zijn voor taken als communiceren. Op hun vijfde zijn ze vaak verbaal meer ontwikkeld dan jongens. Ze formuleren makkelijker en houden ervan samen te werken. Ook beschikken ze over een betere fijne motoriek dan jongens, waarbij hun fysieke ontwikkeling vooral wordt bepaald door prikkels uit de directe omgeving. Door imitatie van volwassenen, of door identificatie met idolen. Meisjes zijn, in weerwil wat van ouders en begeleiders vaak denken, wel degelijk te beïnvloeden, te stimuleren tot veel beweging. Ze beschikken in principe over alle uitgangspunten voor een lange voetballoopbaan.

Vanaf hun vijfde jaar zijn meisjes er klaar voor hun aangeboren souplesse, flexibiliteit en snelheid verder te ontwikkelen. Krijgen ze daar bij de minipupillen de kans voor, met minimaal twee leuke voetbalactiviteiten per week? Dan hebben ze twee jaar later, als ze naar de F-pupillen doorstromen, en hun brein er nog meer voor openstaat, een goede basis om meer complexe voetbalhandelingen te leren. Heeft een meisje interesse in voetbal, maar ontbreekt de ouderlijke stimulans bij een club te voetballen? Dan mist ze in deze ideale leerperiode de basis en loopt ze, als het gaat om de grove motoriek, een achterstand op ten opzichte van de jongens – iets wat maar moeilijk in te halen is. Zeker op clubs waar meisjes zo snel mogelijk bij elkaar worden gezet in meisjesteams. Een gemiste kans voor haar fysieke en geestelijke ontwikkeling.

Minipupillen spelen bijna altijd gemengd

- Bij 87% van de clubs nemen meisjes deel aan activiteiten voor minipupillen;
- Als er meisjes deelnemen, spelen die bijna altijd samen met de jongens;
- Het merendeel van de minipupillen bestaat uit jongens (82%);
- In het district Noord (21%) spelen gemiddeld meer meisjes bij de minipupillen;
- In district West I (15%) spelen minder meisjes bij de minipupillen dan in de overige districten;
- In dorpen (19%) spelen meer meisjes bij de minipupillen dan in steden (16%).

Bron: adv mr

Gemengd voetbal

Gemengd voetbal is, vooral bij clubs met weinig meisjesleden, een gegeven. Er hebben zich nog te weinig meisjes aangemeld om volwaardige meisjesteams te kunnen vormen. Gemengd voetbal zou geen toevalligheid moeten zijn, want het is een zegen voor het voetbal.

In een van jongs af aan gemengde pupillengroep van meisjes en jongens zijn de onderlinge verschillen vaak klein. Sommige meisjes zitten in hun gedrag zelfs dicht bij jongens dan bij meisjes, zoals er ook jongens zijn die in hun gedrag dicht bij meisjes zitten. Maar juist die verschillen zijn fantastische prikkels de sfeer en het niveau van een groep spelers te verhogen. Als jongens al vroeg in hun leven samen met meisjes voetballen, ervaren ze dit ook op hogere leeftijd als iets dat niet alleen leuk is, maar volkomen normaal.

Meisjes brengen nog iets mee. Veel sombere voetbalclubkantine en chaotische jongenskleedkamers kunnen een veel leuker en gezelliger aanzien krijgen met meer meisjes in de gelederen. Meisjes zijn vaak enthousiaste club- en teamleden en zetten gemakkelijk hun schouders ergens onder. Daarbij zijn zaken als sportiviteit en respect voor de meeste meisjes iets vanzelfsprekends. Ontbreekt de keepster van het eigen team en wil de keepster van een hoger en ouder team wel invallen? Dan vindt de tegenpartij dat geen enkel probleem – als we maar kunnen voetballen.

Langer genieten van voetbal

De kunst is speelsters niet alleen aan de voorkant de club binnen te halen en ze tijdens hun verblijf op de club elk jaar weer opnieuw een leuke tijd te bieden. De grootste uitdaging bestaat uit het voorkomen dat speelsters na een paar jaar via de achterdeur weer vertrekken. Als een meisje altijd met jongens heeft gevoetbald en de leeftijd van twaalf of veertien bereikt, kan het zijn dat ze langzamerhand door andere dingen geprikkeld wordt. Haar lichaam verandert, haar interesses ook. Misschien is ze uitgekeken op de jongens en wil ze liever alleen met meisjes voetballen of met in elk geval met meer meisjes in haar team. Heeft ze dan een keuze?

Kunnen we voetbalsters langer van voetbal laten genieten dan nu het geval is? Kunnen we hun voetballoopbaan verdubbelen van zeven tot veertien jaar – net zo lang als de meeste jongens voetballen. Of liever nog: een heel leven lang? Kunnen we meisjes in elke fase van hun voetballeven in teams laten voetballen van hun

niveau, en in hun leeftijdsklasse? Werft de club daartoe actief méér meisjes van vijf en zes? Creëren we actief de mogelijkheden zodat, als voetbalsters ouder worden, ze elk seizoen opnieuw zelf de afweging kunnen maken? Overstappen naar een meisjes-team? Of toch nog een jaartje in een gemengd team? Wordt ze daarin begeleid door trainers en coaches, met oog voor haar beleving, talent, ambities?

Steeds meer clubs in Nederland worden zich bewust van hun verantwoordelijkheid ook voor meisjes een gevarieerd voetbal-aanbod samen te stellen. Men kan simpelweg niet meer om meisjes heen. In de kantine zijn ze graag geziene leden. Ze brengen een aangename sfeer met zich mee en steken ook nog eens de handen uit de mouwen. 'En de prestaties op het veld dan?' roept iemand aan de bar. Tja, dat is lastig soms. In meisjesteams zijn de verschillen soms groot. In de competities waarin die teams uitkomen, zijn de verschillen nog groter. In meisjescompetities komen uitslagen als 25-0 voor. Het is voorgekomen dat een tienjarig meisje tegenover een volwassen vrouw stond.

Wat kunnen clubs hieraan doen? Kleine clubs, met weinig meisjesleden, hebben een beperkt voetbalaanbod. Zij zoeken voortdurend naar mogelijkheden om meer meisjes in alle leeftijdscategorieën te werven. Of ze proberen samenwerkingsvormen met andere clubs in de regio op te

zetten om de meisjesleden beter te bedienen, met teams die passend voor hen zijn. Op grotere clubs, met honderd of tweehonderd meisjesleden, komen meisjes vanzelf al af. Werving vormt voor deze clubs geen probleem meer, wel kennen ze vaak andere uitdagingen: het vinden van vrijwilligers en het opleiden van goed kader om al die meisjes en meisjesteams de aandacht te geven die ze verdienen. Meisjesvoetbal is nooit af.

'DE GROOTSTE UITDAGING BESTAAT UIT HET VOORKOMEN DAT SPEELSTERS NA EEN PAAR JAAR VIA DE ACHTERDEUR WEER VERTREKKEN.'

Naam
Bente
Leeftijd
10
Team
**de E13M, een meisjesteam
in een jongenscompetitie**
Positie
linksback
Club
DSS (Haarlem)
Leden
1283
Vrouwelijke leden
345

**Bente
voetbal**

‘JONGENS HUILEN ALS WE VAN ZE WINNEN’

Bente: ‘Buiten regent het hard, in de kleedkamer luisteren we naar de opstelling. Ik sta linksback, zoals altijd. Vandaag is onze trainer-coach Wies er niet. En de vader die haar normaal gesproken vervangt, is er ook niet. Dus doet weer een andere vader vandaag de opstelling. Hij is aardig. Die vader is normaal de fysio van ons team. Als een van ons op de grond ligt, rent hij het veld in met een tas en een spons. Zo heeft elke ouder bij ons wel een eigen, vaste taak. Mijn moeder is bijvoorbeeld teamleider, weer een andere vader schrijft elke week lange wedstrijdverslagen en we hebben zelfs een ballenmeisje. De rest van de ouders? Dat zijn De Schreeuwende Moeders. Eerst mochten ze van Wies niet meer roepen langs de lijn, maar dat werd wel erg stil, dus nu roepen ze toch weer. Wies heeft zelf hoog gevoetbald, en ze heeft een trainersdiploma. Ze is veel leuker dan de trainers die we in de F-pupillen hadden. Ze legt dingen beter uit en ze doet op de training

elke oefening eerst zelf voor. Dat vind ik fijn. Ook spelen we vaak partijtjes rugby. Wies zegt dat we dan meer tegen elkaar aan durven te beuken. Als verdediger leer ik zo ook beter aan te sluiten bij een aanval, want bij rugby moet je de bal naar achteren gooien. Sorry, even meezingen. Banaan, banaan, banaan, we gaan ertegenaan! Meloen, meloen, meloen, we worden kampioen! Nou ja, dat klopt niet echt. We worden dit seizoen tweede, maar dat is ook best goed in een jongenscompetitie. We winnen bijna elke wedstrijd en na afloop staan de tegenstanders te huilen van de schrik. Goed gespeeld, zeg ik dan. Zo’n jongen kijkt dan snel naar de grond.’

‘ONZE UITDAGING IS HET ONTWIKKELEN VAN GOED KADER’

Bob, voorzitter meisjes en vrouwen DSS: ‘DSS is een grote club, met een grote afdeling meisjes en vrouwen. Tien jaar geleden zijn we gestart met één meisjesteam, komend seizoen hebben we er 24. Die groei is geen doel op zich

geweest. Het doel is blije gezichten en mooie resultaten van al die meisjesleden. Voor ons is de uitdaging een goed kader te ontwikkelen en de inzet van vrijwilligers aan te moedigen, anders kunnen we al die meisjes niet met plezier laten voetballen. We willen voetbal aanbieden aan meisjes die zich met en tegen jongens willen ontwikkelen én aan meisjes die hier puur voor hun plezier komen. Voor ieder wat wils dus. Dat Telstar met ons wil samenwerken, ons zelfs als satellietclub wil en dat dit seizoen 23 meisjes van DSS zijn geselecteerd door de KNVB voor extra trainingen, dat is voor ons een teken dat we het goed doen.’

‘MEISJES SPELEN BETER SAMEN’

Bente: ‘Volgens mijn moeder ren ik al vanaf mijn tweede achter elke bal aan. Op mijn zesde speelde ik bij de mini’s tussen de jongens en nu speel ik al drie jaar in een meisjesteam. Met alleen meisjes spelen is leuk, maar ik heb er zelf niet echt voor gekozen. Ze hebben nooit gevraagd wat ik wilde, als ze dat hadden gedaan had ik misschien wel voor de jongens gekozen. Aan het eind van het seizoen kijken ze naar je spel, en dan bepalen ze of je goed genoeg bent om met jongens samen te spelen. Dat was ik dus niet. Wel was ik goed genoeg om tegen jongens te spelen. Nu speel ik in E13M. Dat vind ik best. Jongens zijn soms ruw, als ik een keer geen zin heb om ruw terug te doen, mag ik niet meer meedoen. Het leuke van een meisjesteam is dat we meer dingen samendoen. Ik pas de bal graag. Ik hoef niet alleen maar te dribbelen, zoals jongens doen. Het samenspel, dat je de dingen niet alleen doet, dat spreekt mij aan. Dat je, zeg maar, niet zo alleen staat. Meisjes in jongensteams zijn een beetje eenzaam, denk ik.’

‘JONGENS DENKEN: GAAT ZIJ MIJN PLEK INNEMEN?’

Wies, trainer-coach van Bente: ‘Bente is de jongste van het team, maar ze kan gemakkelijk meekomen met de rest. Ze staat back, ik vind haar supergoed. Snel, technisch. En ze heeft overzicht, het meest van allemaal. Of de tegenstander nou twee meter hoog is, ze blijft erin hangen. Ze is ook grappig, een echte droge. Tegelijk zijn al die meisjes zo schattig, zo jong nog. Als ze vallen, kunnen ze vreselijk huilen. Maar van Bente sta ik steeds weer versteld, hoe ze het doet, met de bal aan de voet langs de lijn. Ik denk wel dat als ze bij de jongens was blijven voetballen, haar ontwikkeling sneller was gegaan. Toch is het ook een echt meisje-meisje. Dat hele drukke gedoe en “geraus” van die gastjes, dat is niets voor haar. Wat ze zegt over het selecteren, klopt niet helemaal. We vragen aan elk twijfelgeval wat ze wil. Bij de meisjes of de jongens? De meeste kiezen dan toch voor de meisjes. Zelf laat ik ze in de F-pupillen liever gemengd spelen, sinds kort hebben we dat ook zo geregeld. We merken het effect meteen. De meeste meisjes die nu van de F naar de E gaan, geven aan dat ze bij de jongens willen blijven. We stimuleren dat ook. Blijf nou bij de jongens! Daar kun je rijpen! Want eenmaal in een meisjesteam is de stap terug naar de jongens erg groot. Bij de tweedejaars C lopen gasten rond met haar op hun benen, terwijl meisjes dan nog echt

meisjes zijn. Al onze jongensselectieteams spelen ook nog eens hoofdklasse, terwijl het team van Bente vijfde klasse speelt – al doen ze het daar hartstikke goed. Wel zeg ik aan het begin van elk seizoen: ga er niet van uit dat we eeuwig bij elkaar blijven. Die onzekerheid hoort erbij als je ook meisjes doorselecteert, als je meisjes en jongens gelijk behandelt. Maar het gevolg is ook dat jongensteams in de D en C ons vragen of we nog meisjes voor ze hebben. Want iedereen hier op de club heeft door dat de meisjes iets extra’s brengen – ook in teams die al gevormd zijn. Meisjes zijn serieuzer, willen graag hogerop, terwijl jongens nog van die pubertjes zijn. Die zien zo’n meisje en denken: gaat zij mijn plek innemen? Ja dus. Dit is het crème de la crème!’

‘WIJ WARMEN ONSZELF WEL OP’

Bente: ‘We moeten tegen jongens van ODIN vandaag. In de stormende regen warmen ze zich op bij hun doel. Ze staren ons aan als we langslipen. “O, dat winnen we gemakkelijk,” zegt een jongen. Maar de vorige keer wonnen wij dik van hen. En toen moesten zij heel erg huilen. Maar dat is hij vast vergeten. Omdat Wies er vandaag niet is, doen we zelf de warming-up. Maar er is geen bal. En er zijn ook geen hoedjes. Een van de vaders rent terug naar het clubhuis om alsnog een bal te halen. Tot hij terug is verzinnen we zelf wel wat.

We maken een parcours van bidons en flesjes, en onze aanvoerder Sharon gaat voorop. Sprinten, aantikken met links en terug. Sprinten, aantikken met rechts en terug. Terwijl we onszelf leuk bezighouden, staan de spelers van ODIN verbaasd te kijken. Waar zijn zij nou mee bezig? Maar na tien minuten hebben wij het ook wel gezien. We willen een bal. Waar blijft de bal? “Wie heeft er ballen bij zich?” Een jongen gaapt Sharon aan. Sharon is lang, langer dan hij. Ze wijst brutaal naar hem. “Hij! Hij heeft wel twee ballen!” Even is het stil. Dan gillen we het uit en hangen aan elkaars armen, slap van de lach. “Sharon ieuw!”

‘DAT SELECTIEGEBEUREN IS VOOR DE MEISJES NIET DUIDELIJK’

Saskia, moeder van Bente: ‘Elk jaar voetbalt Bente met andere meisjes, maar er is een vaste kern. Het zijn geen vriendinnen die elkaar buiten het voetbalveld om ook zien, maar het klikt goed. Hoewel er niveauverschillen zijn is het niet zo dat alle ballen op de beste speelsters moeten. Voor zover ik weet spelen er ook geen ingewikkelde meisjesdingen. Soms speelt iemands ego even op, maar dat is snel weer vergeten. Iedereen lijkt gelukkig in haar rol op en rond het veld. Wel speelt nu het selectiegebeuren, de club brengt verschillen aan. De meisjes gaan daarin mee, maar ze willen ook gewoon lol maken. Voor Bente is het verschil niet zo duidelijk. Waarom moet zo’n leuk team uit elkaar worden geplukt? “We winnen toch alles?” zegt ze. Laatst werd ze uitgekozen om selectietrainingen van Telstar en de KNVB te volgen. Daar vond ze geen klap aan. “Het was gewoon 4 tegen 4.” Ze gooide er met de pet naar. Toch mocht ze naar de volgende ronde. Vanaf haar tweede is ze gelukkig met een bal, maar of ze er alles voor zal laten staan?’

‘VROUWELIJK KADER IS GEVOELIGER VOOR OPMERKINGEN VAN OUDERS’

Wies: ‘Meisjesgedoe, het geroddel en gekonkel, dat speelt nog niet in Bentes team. Dat komt later pas. Ik maakte het mee met het team van mijn dochter dat ik jarenlang trainde. Mijn dochter is niet de snelste. In het begin maakte niemand dat wat uit. Maar op een dag kreeg ze de bal niet meer. In de groep hing ze erbij, ze wilde steeds gewisseld worden. Dat deed pijn. Ik voelde me verscheurd, ik had dat team opgebouwd, wilde de klus afmaken. Ook was er vervelend gedoe op Facebook, er waren klikkies. Er werd niet echt gepest, wel werden er meisjes buitengesloten. Ik sprak bepaalde meisjes erop aan. “Ik vind jouw houding niet leuk,” zei ik. “Wat is er aan de hand?” We spraken het uit, maar ik merkte dat ze het thuis niet durfden te vertellen. Dat snapte ik, ik bespreek ook niet alles met ouders, want dan is het einde zoek. Maar toen werd het tijd voor de selectiewedstrijden. Toen zei een meisje: “Mijn vader vindt dat jouw dochter ...” Ik: “Jouw vader heeft niks te vinden, hij steekt geen poot uit op de club.” Die bemoeizucht van ouders. Ik denk dat een vrouwelijk kader daar gevoeliger voor is dan een mannelijk kader. Ik wel in elk geval. Zo zijn er bijvoorbeeld van die opmerkingen van moeders achter mijn rug. “Mijn dochter staat al zo lang wissel.” Prima, denk ik dan ook nog. Ik wil winnen, maar ik wil ook een goede sfeer, en elke meisje moet genoeg minuten spelen. Maar van ouders die zelf nooit een vinger uitsteken, verdraag ik zo’n opmerking slecht. Hoe hoger je gaat, hoe sneller je dit krijgt. Daarom is mijn advies dan ook: houd van begin af aan vast aan een duidelijk selectiebeleid. Selecteer meisjes zo snel mogelijk, laat die groepjes niet te veel aan

elkaar klitten. Wel moeten ze elkaar blijven kennen. Daarom trainen de E13M én de ME1, ME2 en ME3 een keer per week samen. Het team van mijn dochter, de MB2, train ik niet meer. Ik wilde weer terug naar de basis, de jongere meisjes. Elke zaterdagochtend sta ik om half acht op, voor een team waar mijn eigen kind niet eens in speelt. Dat is soms moeilijk. Maar ik doe dit heel erg graag.’

‘DE GIRL OF THE MATCH BEKER’

Bente: ‘We zijn geloof ik nog niet helemaal wakker. De jongens van ODIN zijn erop gebrand dit keer van ons te winnen. Ze zijn sneller en feller, gemener ook, we staan al met 0-3 achter en het is nog lang geen rust. Als Wies er vandaag zou zijn, had ze allang ingegrepen. Wies is altijd positief, ook als we een keer achterstaan, maar ze kan wel streng zijn. Je hoort haar stem overal, als je even niet oplet, krijg je het meteen te horen. Als we hebben gewonnen, komt ze de kantine ingelopen en roept ze keihard. “Allemaal een patatje?” Bij de friet en de cola reikt ze elke week de Girl of the Match Beker uit. Die is voor de speelster die die dag de meeste inzet heeft getoond. Helaas is Mazelot de beker vergeten vandaag. Tja. Vandaag gaat alles sowieso anders. We hebben de wind tegen en we staan al met 0-4 achter. We zijn helemaal van slag. We missen Wies.’

‘U LEIDT EEN GROEP VROUWEN OP KANTOOR?’

Wies: ‘Er moet meer vrouwelijk kader bij DSS komen. Vrouwen hebben meer intuïtie. Laatst haalden ze een mannelijke trainer voor Vrouwen 1. Ik dacht meteen: die gaat het niet redden. Het was inderdaad snel voorbij, geen chemie. Maar zo gemakkelijk vinden we geen andere. Je bent als

club afhankelijk van mensen die een training tegen een kleine vergoeding kunnen en willen neerzetten. En dan moeten ze ook nog met meisjes kunnen omgaan. Roddeltantes zijn het hoor. Dan zie ik Bob weer schuiven, volgt er weer een gesprekje, een luisterend oor, een aait over de bol. “Die heeft langer wissel gestaan dan die trainer, dat is niet eerlijk.” De mannelijke trainer heeft daar het geduld niet voor. Maar een wat oudere, ervaren kerel als Bob, die snapt het wel. Die heeft een babbel. Of we nemen iemand van de sportacademie, die heeft ervoor gestudeerd. Maar nog beter is het ouders van begin af aan warm te maken voor een rol op het veld. Moeders moeten uit die limonaderol. Bij binnenkomst vullen ouders nu een formulier in. Wat kunt u toevoegen aan deze club? Allemaal willen ze wel een bardienst draaien. Maar als die dag dan is gekomen, kunnen ze net even niet. We moeten doorvragen. U heeft geen voetbalachtergrond? Maar u leidt wel een groep vrouwen op een kantoor? Nou, komt dat eventjes goed uit.’

Het meisje en de club

Hoofdstuk #2

Hoe dik is het meisjesvoetbal in Nederland inmiddels gezaaid? Hoe makkelijk vindt een voetbalster een club bij haar in de buurt? Hoewel het aantal voetballers (m/v) al jaren sterk groeit, neemt het aantal verenigingen juist af. Soms verdwijnen die clubs door opheffing, meestal gaan ze na een fusie op in een groter geheel. Dat is op zich goed nieuws voor de meisjes. Want hoe groter de vereniging, hoe gevarieerder meestal het aanbod van teams en niveaus, en hoe groter de kans dat ze er kunnen voetballen, passend bij hun niveau.

Clubs met meisjesvoetbal

86 procent van alle verenigingen in Nederland biedt meisjes- en vrouwenvoetbal aan. Dit wil zeggen: meer dan tweeduizend clubs hebben een of meer meisjes- of vrouwenteams die in competitieverband spelen. Niet dat de overige 14 procent van de clubs geen voetballende meisjesleden kennen, maar bij die clubs spelen alle meisjes in jongensteams mee. Voor het ontbreken van 'echte' meisjesteams in hun voetbalaanbod noemt deze kleine groep clubs drie redenen.

Waarom bieden sommige clubs geen meisjesvoetbal aan

1. Er zijn te weinig meisjes lid om een team te kunnen vormen;
2. We beschikken over onvoldoende capaciteit op de huidige accommodatie;
3. Onder meisjesleden bestaat geen vraag naar apart meisjesvoetbal.

Bron: Motivaction

Ongeacht de grootte van de vereniging wordt het eerste argument het meest genoemd, al speelt dit probleem natuurlijk in sterkere mate bij de kleinere clubs. Hoe groter de vereniging, hoe vaker er daarnaast gewezen wordt op de beperkte capaciteit van de accommodatie en het hebben van een wachtlijst voor (alle) nieuwe leden. Van de clubs die nog geen meisjesvoetbal aanbieden, wil 66 procent dit alsnog gaan doen. De overige 34 procent, waaronder hoofdzakelijk kleine verenigingen, heeft geen interesse er ooit mee te starten.

DE GROEI VAN MEISJES IN DE DISTRICTEN

- Landelijk is ruim 10 procent van alle KNVB-leden vrouw;
- District Noord is koploper met 12,6 procent vrouwen;
- De landelijke groei bij meisjes is groter dan bij vrouwen;
- De landelijke groei bij pupillen is groter dan bij junioren;
- Oost is met 20 procent het snelst groeiende district;
- Zuid II is met 6 procent het minst snel groeiende district;
- In West II is groei bij pupillen en vrouwen, maar niet bij junioren;
- In Zuid II is groei bij vrouwen, niet bij pupillen en junioren.

Bron: Motivaction

Stoppen met voetbal

De mooie groeicijfers in alle geledingen van het meisjesvoetbal verhullen de krimp, die er ook is. De uitstroom onder meisjes en vrouwen is vergeleken met jongens en mannen zelfs relatief hoog. Bijna 16 procent van alle uitstromende KNVB-leden is vrouw, terwijl deze groep nog maar 10,5 procent van het ledenbestand vertegenwoordigt. De piek van de vrouwelijke uitstroom ligt bij de junioren en de senioren. Bij de B-junioren (22 procent) en de A-junioren (29 procent) is de uitstroom van meisjes het allerhoogst. Dat hoeft op zich niet zorgwekkend te zijn, want ook jongens stoppen op die leeftijd met voetbal.

De motieven om te stoppen met voetbal roepen veel vragen op die niet direct te beantwoorden zijn. Waarom is een meisje niet meer gemotiveerd? Wat bedoelt ze met 'een negatieve sfeer' in het team? Duidelijk is dat als meisjes eenmaal besluiten te stoppen met voetbal, meerdere factoren tegelijk een rol spelen. Die factoren lijken op het eerste gezicht nogal voor de hand te liggen, maar de verschillen met de redenen van jongens die stoppen met voetbal zijn soms opvallend. Zo geven meisjes veel vaker als reden op dat ze 'geen tijd meer' voor voetbal hebben 'door school of studie' (op plaats 2). Bij jongens komt deze reden pas op de achtste plaats. Het percentage meisjes dat stopt vanwege school, werk of studie ligt dan ook tien procent hoger dan bij de jongens.

Overeenkomsten zijn er ook. Een negatieve sfeer in het team is voor zowel meisjes als jongens een belangrijke reden om te stoppen. Bij doorvragen over de sfeer, blijkt dat meisjes zich bijvoorbeeld buitengesloten voelen, dat er geroddeld wordt en dat er niet echt leuke teamgenoten zijn. Jongens doelen op scheldpartijen en vormen van agressie en onveiligheid. Zowel meisjes als jongens noemen de persoonlijke betrokkenheid van de trainer en de kwaliteit van de training als een belangrijke reden om te stoppen.

Omdat er niet genoeg bekend is over de reden waarom kinderen stoppen met voetbal en omdat elk afgehaakt meisje er een te veel is, zoomen we dieper in op de verschillen wat dit aangaat tussen pupillen en junioren.

Waarom stoppen meisjes-pupillen met voetbal?

1. Er is geen meisjesvoetbal binnen de vereniging (41%);
2. Er wordt te ruw gespeeld (30%);
3. Het niveau is te hoog voor mij (28%).

Bron: Motivaction

Dat meisjes al op jonge leeftijd stoppen met voetbal, heeft te maken met het feit dat veel clubs niet in staat zijn meisjesteams te formeren. Ook uit factoren 2 en 3 blijkt dat een derde van de meisjes in deze leeftijds-categorie – meisjes die tussen de jongens spelen – liever met meisjes spelen en/of tegen meisjes. Gevraagd naar wat er had moeten gebeuren opdat deze pupillen waren gebleven, antwoorden ze luid en duidelijk: het formeren van een meisjesteam.

Bij de meisjesjunioren, waar het minder moeilijk is een meisjesteam op de been te krijgen, blijken meer 'softere' aspecten mee te spelen.

Waarom stoppen meisjes-junioren met voetbal?

1. Er hangt een negatieve sfeer in mijn team (54%);
2. Ik ben het niet eens met keuzes van de vereniging (54%);
3. Ik heb geen leuke team-genoten (46%);
4. Ik vind de communicatie binnen de vereniging niet goed (40%);
5. Ik vind de kwaliteit van trainers en trainingen niet goed (40%).

Bron: Motivaction

Meisjes die stopten met voetbal, speelsters in de categorie D-pupillen tot aan de eerstejaars senioren geven aan dat ze zich, behalve aan de negatieve sfeer in het team, vooral ergerden aan de organisatie van de club. Het ontgaat hen niet dat veel aandacht en middelen uitgaan naar de hogere jongensteams en de meisjeselectieteams, terwijl hun 'gewone' meisjesteam aan het lot wordt overgelaten. Gevraagd naar wat ze daarmee precies bedoelen, noemen ze concreet: (1) de lage kwaliteit van de trainer-coach, (2) de matige betrokkenheid van de trainer-coach en (3) het gebrek aan continuïteit van een trainer-coach omdat er elk jaar weer een nieuwe moet worden gezocht.

Het gaat meisjes, heel specifiek, niet alleen om de voetbaltechnische kwaliteiten van de trainer-coach, maar zeker ook om zijn pedagogische vaardigheden, de manier waarop hij met hen communiceert.

Andere stenen des aanstoots voor de junioren-meisjes zijn de grote onduidelijkheid, of zelfs het geheel ontbreken, van logistieke en inhoudelijke afspraken rond trainingen (hebben we een veld?) en wedstrijden (is er een tegenstander?) en het gebrek aan erkenning en waardering van de club.

Tel daar bij op dat meisjes in hetzelfde team onderling soms sterk verschillen als het gaat om leeftijd, levensfase, motivatie, niveau en inzet – iets wat de sfeer in het team niet altijd ten goede komt. Al met al wordt dan duidelijk dat meisjes in meisjesteams nog heel wat te wensen hebben. Om te beginnen willen ze net zo serieus genomen worden als de jongens, of de meisjes in jongensteams. Zelfs meisjes die nog niet zijn uitgestroomd, geven nu al aan zich te kunnen voorstellen óók ooit te stoppen om precies dezelfde redenen die de afhakers al geven.

Alleen meisjes die door trainers zijn geselecteerd als talentvol, en er bewust voor hebben gekozen met jongens te voetballen, herkennen deze problemen niet. Het tekent de breuklijn tussen meisjes- en jongensteams. Meisjesteams, en enkele meisjes die noodgedwongen in jongensteams spelen, hebben vaak het gevoel er maar een beetje bij te hangen. Van de beleidsmakers op de club krijgen ze niet de betrokkenheid waar ze recht op hebben, van de trainers niet de aandacht, het maatwerk. Het doet een beetje denken aan de verschillen tussen gewone teams en selectieteams. Voor bestuur en trainer zijn alle leden formeel gelijk, maar sommige leden zijn meer gelijk dan andere.

STOPPEN MET VOETBAL LEIDT TOT STOPPEN MET SPORTEN

De hoge uitstroom van meisjes in het voetbal leidt niet alleen tot verlies voor het voetbal en de vereniging, maar ook voor de maatschappij. Van de meisjes in de leeftijd 5 t/m 11 jaar die stoppen met voetbal, stopt 12,8 procent helemaal met sporten. Van de meisjes in de leeftijd 12 t/m 17 jaar die stoppen met voetbal, stopt zelfs 27,9 procent van de meisjes helemaal met sporten. Stoppen met sporten is onwenselijk, omdat sporten en bewegen een gunstig effect heeft op de fysieke gezondheid en bovendien de leerprestaties verbetert. Sporten in een team en in verenigingsverband verbetert de psychische en sociale gezondheid.

Bron: Motivaction

Naam

Inge

Leeftijd

13

Team

de D2, een jongensteam

Positie

midmid

Club

**SC Klarenbeek
(bij Apeldoorn)**

Leden

392

Vrouwelijke leden

112

‘DIKKE JONGENS BEUKEN ME ZO OMVER’

Inge: ‘Toen ik twee was wilde ik al op voetbal. Mijn moeder speelde bij Dames 1 van SC Klarenbeek. En ook mijn grote neef kan goed voetballen, hij is gescout door PEC Zwolle. Mijn vader heeft niks met voetbal, hij maakt muziek. Sinds de mini’s heb ik altijd met en tegen jongens gevoetbald, want ze hebben hier geen meisjesteams. In de E2 was ik het enige meisje. Toen we moesten douchen, keek ik mijn moeder aan. Ze duwde me zo de doucheruimte in – waarom niet dacht zij. Die jongens die daar stonden gilden het uit, met hun handen voor hun kruis. Het waren net meisjes. Ik vind een jongensteam eigenlijk alleen leuk als er ook een of twee meisjes bij zijn. Nu, in de D2, zijn we gelukkig met drie meisjes, maar in andere seizoenen was ik het enige meisje. Toen voelde ik me soms wel buitengesloten. Sommige jongens zeiden dat meisjes niet kunnen voetballen. Eentje zat me echt af te kraken. Hij zei dat ik beter mijn best moest doen, dat ik er anders niet in kwam. Pff. Ik heb hem gezegd dat ik dat niet leuk vind, dat hij moest stoppen. De trainer wist ook van,

maar die deed er verder niks mee. Maakte mij niet uit, ik los het zelf wel op. Ik ben net zo technisch als de jongens en net zo snel. Maar vaak sta ik tegenover hele grote, dikke jongens. Ik ben zelf nogal licht, dus ze beuken me zo aan de kant. Bij de E-pupillen liep ik er nog omheen, maar bij de D-pupillen gaat dat niet meer, sommige zijn gewoon te dik.’

‘VAN DE NOODZAAK VAN GEMENGD VOET- BAL MAKEN WE EEN DEUGD’

Gert, voorzitter SC Klarenbeek: ‘We zijn een kleine dorpsclub. Van oudsher zitten we goed in de vrouwen, we hebben vijf senioren-teams. Vrouwen 1 speelt zelfs hoofdklasse, ze doen het beter dan de mannen. Ze zijn de kroonjuwelen van de club. In dorpen loopt het vrouwenvoetbal vaak goed, het is hier volkomen geaccepteerd. Dat heeft met het familiekarakter te maken, voetbal doe je hier met het hele gezin. Toch zitten we krap als het gaat om meisjes, er is elk jaar maar weinig aanwas. We zouden graag complete meisjesteams opstellen, maar daar zijn we nog te klein voor. Van de noodzaak hebben

we dus maar een deugd gemaakt, we zien gemengd voetbal als onze kracht. Van jongs af aan spelen jongens en meisjes samen, en dat is hartstikke goed voor allebei. De meisjes zijn snel op niveau, maar de keerzijde is dat dit niveau nieuwe meisjes, die later willen instromen, afschrikt. Dat verklaart waarom we zo weinig aanwas hebben. Tot en met de B-jeugd voetballen we gemengd, daarna gaan meisjes meteen over naar de vrouwen. Dat is niet altijd even makkelijk voor de meisjes. Bij de F- en E-pupillen is er nog geen probleem, maar het kantelpunt ligt bij de D. Dan wordt het zoeken met zo’n meisje. Ook met de ouders van Inge hebben we gepuzzeld. Inge is een talentje, ze wil hogerop. De keuze was simpel. De D1 of de D2. De D1 leek ons het beste voor haar, al zou het fysieke haar moeite gaan kosten. Maar we dachten: ze is emotioneel zo veel verder dan de meeste jongens. Met haar techniek en inzicht compenseert ze haar kleine postuur wel.’

‘IK MOCHT ZELF KIEZEN, DE D1 OF DE D2’

Inge: ‘Mijn oude trainer zei: jij kan de D1 echt wel aan. Ik dacht: oké, dan ga ik het gewoon proberen. Ik had altijd midmid gestaan, en ik was altijd aanvoerder geweest. Maar mijn nieuwe trainer in de D1 vond het beter als ik rechtshalf stond. Ook was ik geen aanvoerder meer. Bij de aftrap zag ik al wie mijn tegenstander was. Elke week weer was het zo’n enorme, dikke jongen. Ik was handiger met de bal, en ik was ook niet echt bang voor ze. Maar ze liepen me gewoon omver. De eerste helft van het seizoen ging het nog wel, maar de tweede helft werden die jongens nóg groter. Ik kwam niet zo veel meer aan de bal. Dat zagen mijn ouders ook. Dit jaar vroegen ze of ik naar een lager team mocht. De club zei dat ik nog een jaartje in de

D1 kon blijven. Maar daar spelen geen meisjes in, zei ik. Kon ik niet naar de C3 of zo? Daar speel je tegen nóg grotere jongens, zeiden ze. Ik mocht zelf kiezen. Nu speel ik in de D2, met een ander meisje. Ik sta weer midmid, en ik ben ook weer aanvoerder. In de D2 vinden ze mij echt goed, dat vind ik leuk. Of ik niet te goed ben voor dit team? We winnen alles dik, dat is ook wel eens leuk, want met de D1 verloren we alles.’

‘JE KUNT ZO’N MEISJE OOK WAT EXTRA VERTROUWEN GEVEN’

Ingrid, moeder van Inge: ‘In de D1 kon Inge haar fysieke tekort prima compenseren met haar techniek en inzicht, maar die rol moet je wel worden gegund. Als half sta je toch iets meer terzijde van het spel. Je kunt zo’n meisje ook wat extra

vertrouwen geven, denk ik. Maar ik wil als moeder reëel zijn, niet zo’n haabaai, zo van mijn dochter moet dit en dat. Voor de D2 is Inge net te goed, voor de D1 was ze misschien net niet goed genoeg. Bovendien wil ze toch ook één of twee meisjes om zich heen, om zich helemaal op haar gemak te voelen. Daarom vond ze de KNVB-trainingen waar ze laatst aan mee mocht doen niet heel leuk – daar kende ze niemand en ze waren daar ook strenger dan bij de club.’

‘IK KON HAAR ONZEKERHEID NIET WEGNEMEN’

Dick, trainer van Inge: ‘Midmid of rechtshalf, aanvoerder of geen aanvoerder, ik denk niet dat het iets had uitgemaakt. Het ontbrak Inge in de D1 aan geloof in zichzelf. Het was ook gewoon een kwestie van een kleine eerstejaarspeler die tegenover grote tweedejaarspelers stond. Die onzekerheid kon ik bij haar niet wegnemen. We doen er echt alles aan om een meisje als Inge zo hoog mogelijk te laten spelen, maar het is en blijft haar keuze. Dit seizoen zou ze alsnog makkelijk met de D1 meekunnen. Daar willen ze haar ook graag erbij, want ze is een zekerheidje. Bal aan de voet, afspelen aan de juiste kleur, ze compenseert ruimschoots dat ze wat minder body power heeft. Loopt ze nu achterstand op bij de D2? Als midmid is ze weer vaak aan de bal, dat is ook wel eens lekker.’

‘KLEEDKAMERS VOOR MEISJES ZIJN SMERIG’

Inge: ‘Volgend jaar sta ik weer voor de keuze: C1 of C2. Het liefst ga ik naar de C2, daar zit nog een meisje, maar de C1 is ook goed. Ik weet nu wat ik kan verwachten. Grote, dikke jongens? Ach, die zijn overal. Ik moet gewoon slimmer zijn dan zij, ik moet zorgen dat ik uit het duel blijf, en sneller de bal tikken. O ja, wat ik nog wil zeggen. Ik vind dat clubs een kleedkamer voor meisjes moeten regelen. Bij Klarenbeek is kleedkamer 9 altijd voor de meisjes, die is schoon, daar heeft Dick voor gezorgd. Maar als we uit spelen worden Marscha en ik vaak in een vies hok geduwd. Dan zitten we met zijn tweeën daar. Schimmel op de muur, troep op de vloer. Laatst bij een club was het echt heel smerig, we durfden niet eens naar binnen. Ik vroeg aan Dick: moeten we ons hier douchen? Hij keek om het hoekje, en zei: doe maar niet. Doe dat maar lekker thuis.’

Hoofdstuk #3

Hoe geven we elke voetbalster de aandacht die ze verdient? Geen meisje is gelijk, geen club is gelijk, maar bepaalde situaties waarin meisjes en clubs zich bevinden zijn vaak wel vergelijkbaar. Zo staat een kleine vereniging met nog maar weinig meisjesleden voor een andere uitdaging dan een grote vereniging die beschikt over meisjesteams in elke leeftijdscategorie. Een club in de stad, met een divers en dynamisch ledenbestand, heeft met andere problemen te maken dan een dorpsclub, waar families al decennia voetballen.

In deze serie boekjes nemen voetbalsters ons mee naar hun eigen, unieke club, vertellen ze wat ze zo leuk aan hun club en hun team vinden én laten ze zien wat er nog beter zou kunnen. Die vele uitdagingen in meisjesvoetbal, waar clubs in Nederland voor staan, hebben we teruggebracht tot een vijftal thema's. Aan elk thema wijden we een boekje, met daarin de lessen van clubs die er al ervaring mee opdeden, waar andere clubs hun voordeel mee kunnen doen.

Het meisje centraal: wat te doen?

1. Het meisje centraal stellen;
2. Werving en behoud;
3. Clubontwikkeling / Competities;
4. Kaderontwikkeling;
5. Talentontwikkeling.

Boekje 2: Werving en behoud

Een eerste golf aanmeldingen van meisjes is vaak het moment waarop clubbestuurders zich achter de oren beginnen te krabben. Hoe geven we elk meisje, jong of oud, een plek? En hoe voorkomen we dat ze zich binnen een paar jaar al teleurgesteld weer uitschrijven? Dat lukt om te beginnen alleen met een gestage aanwas van meisjesleden, een evenwichtige opbouw van het ledenbestand, met in elke leeftijdscategorie voldoende meisjes om meisjesteams samen te stellen en genoeg gedreven meisjes om uit te kunnen selecteren. Dit is een kwestie van werving én behoud.

Voor kleine clubs, met nog weinig meisjesleden, is vooral werving de uitdaging. Hoe lok je meisjes naar de club, als je er nog maar zo weinig hebt rondlopen en belangstellenden geen wedstrijd met meisjesvoetbal kunt laten zien? Hoe overtuig je ouders van meisjes van vijf die gek zijn op de bal, maar die hun dochters toch maar liever op hockey doen? Hoe benader je meisjes van acht of tien, die vooral naar elkaar kijken en alleen op voetbal willen als dat ene vriendinnetje ook meegaat? Vriendinnendagen, schoolvoetbal, Facebook, clubs hebben met vele vormen van werving ervaring opgedaan.

Voor grote clubs, waar nieuwe meisjesleden zich automatisch aanmelden omdat er al wat meisjes voetballen, is niet zozeer werving van nieuwe leden de uitdaging, maar het behoud van de bestaande. De jaarlijkse uitstroom van gemiddeld achttien procent van vrouwelijke KNVB-leden onderstreept het belang hiervan. Behoud van meisjesleden is vooral een organisatorische kwestie, van aandacht voor wat meisjes willen. Een teamindeling waarin elk meisje op haar plaats is, een trainer die zich niet te goed voelt voor een meisjesteam, en de faciliteiten en middelen die voetbalsters verdienen, zodat zij optimaal kunnen blijven ontwikkelen en het plezier in het voetbal niet verliezen.

Boekje 3: Clubontwikkeling / Competities

Een handvol nieuwe speelsters is binnen, de teams zijn ingedeeld, voetballen maar. Dit misverstand wordt vaak gemaakt. Want wat is het doel met die speelsters? Iets met plezier, of ook presteren? Maar hoe komen we daar dan? Is er een organisatie of commissie die zich met dat doel bezighoudt? Wordt die commissie gesteund door het bestuur? Welke afspraken maken we met kader, ouders en speelsters om te komen waar we willen?

‘EEN HANDVOL NIEUWE SPEELSTERS IS BINNEN, DE TEAMS ZIJN INGEDEELD, VOETBALLEN MAAR. DIT MISVERSTAND WORDT VAAK GEMAAKT.’

Veel clubs weten niet wat ze willen met meisjes. Er is niks, geen plan. Ja, er is een Jeugdplan. Daarin staan mooie woorden, over de club die men beweert te zijn, het evenwicht dat men beweert te bewaren tussen presteren en recreëren, tussen senioren en jeugd, tussen jongens en meisjes. Een enkele club schreef zelfs al een Beleidsplan Meisjesvoetbal. ‘Onze club borgt dat er een goede begeleiding is voor alle recreatieve teams in het meisjes- en damesvoetbal en dat er veel aandacht wordt besteed aan de plezierfactor bij deze teams.’

Bezwingingen genoeg, over concrete actieplannen meestal geen woord. Zijn die plannen er wel, dan zijn ze vaak weinig realistisch. Probleem: de oude voetbalcultuur. Zijn alle bestuurders wel even enthousiast over meisjes- en damesvoetbal? Horen we ze verderop aan de bar nog mompelen? ‘Het ziet er niet uit. Zonde van het gras.’ Staan trainers echt open voor dat nieuwe meisje in hun team? Of wordt ze in een hoek geduwd als linksback en mag ze op de training de hoedjes ophalen? Tegen oude denkbeelden en verborgen overtuigingen is geen beleidsplan bestand. Een moderne clubcultuur, waarin meisjes als volwaardig worden beschouwd, waar zelfs niet meer apart van ‘meisjesvoetbal’ hoeft te worden gesproken, bouw je niet in een dag. Toch is op korte termijn resultaat te boeken. Door alvast helder te communiceren wat club, kader en leden van elkaar verwachten. Niet zozeer met woorden, maar met daden. Met een goed veld, goede ballen, een goede scheidsrechter. En boven alles: een goede trainer.

Zoals een optimaal voetbalaanbod vaak de grote uitdaging voor clubs is, ligt de uitdaging voor de KNVB bij het organiseren van een goed aanbod van aantrekkelijke competities. Op maat gemaakt voor meisjes. Clubs met te weinig meisjes zoeken vaak zelf al de samenwerking met clubs in de buurt om samen te trainen, of zelfs samen kleine competities op te zetten. De KNVB juicht deze initiatieven toe en wil eraan bijdragen door bijvoorbeeld het recreatieve meisjesvoetbal en vrouwenvoetbal 7x7-competities te organiseren. Zo kunnen clubs met weinig leden hun meisjes toch competitie laten spelen.

Rond competities bestaat overigens wel nog veel verwarring. Meer helderheid daarover zou clubs al een eind op weg kunnen helpen. Zo weten veel clubs niet dat meisjes in gemengde competities een jaar ouder mogen zijn dan de jongens. Een regel waar vaker van gebruikt zou moeten worden gemaakt.

Andere regels zijn juist minder bevorderlijk voor het plezier en het behoud van meisjes voor voetbal. Zo mogen clubs meisjes van veertien, vijftien jaar al in een damesteam indelen. Deze leeftijd moet omhoog. Anderzijds is er juist behoefte aan meer armslag in de regelgeving, zoals het ophogen van de grensleeftijd tussen meisjes A-junioren en senioren naar twintig jaar, de leeftijd waar de grootste uitstroom plaatsvindt. Denk ook aan het aanpassen van de leeftijdsgrenzen voor jeugdcategoryen. Nu wordt gewerkt met zes leeftijdscategorieën van twee jaar. Dat knelt, zeker voor meisjes in jongensteams. Waarom werken we niet met vier leeftijdscategorieën van elk drie jaar? In de competitieopzet zijn regels en richtlijnen vaak nog gebaseerd op de grote aantallen binnen het jongensvoetbal. De aantallen en de specifieke wensen van het meisjes- en vrouwenvoetbal zouden het uitgangspunt moeten zijn.

Boekje 4: Kaderontwikkeling

Er zijn altijd enthousiastelingen die in de eerste jaren van het meisjesvoetbal de kar willen trekken. Ze zorgden voor een gestage groei van het aantal meisjesleden, vormden de eerste echte meisjessteams en schreven een beleidsplan met concrete groei- en prestatiedoelen voor de toekomst. Maar dan?

Wat als de meisjesafdeling groter wordt? Wie gaat al die teams trainen, coachen en begeleiden? Voor de E1-jongensselectie die hoofdklasse speelt, is altijd wel een gediplomeerd jeugdtrainer te vinden. Voor de MC1, een bonte verzameling van beleving en aanleg, staan minder trainers in de rij. Vanwege het niveau, en vanwege 'het gedoe'. Nogal wat mannelijke trainers vinden één meisje in hun jongensteam al lastig. Hoe goed ze ook kan voetballen, ze wijzen onmiddellijk op haar beperkte 'fysiek'. Ze stellen haar op als linksback – als ze niet als wissel begint. In plaats van uit te gaan van het gemeenschappelijke van kinderen, denken deze mannen in stereotype verschillen en dwingen ze haar op de training in een dienende rol. Vaak zonder dat ze het zelf door hebben.

'Jongens, de hesjes. O, laat maar. Eefje doet het al.'

Handig van die trainers. Want ook tegenover volwassenen zijn meisjes net vaak wat gehoorzamer en toegeeflijker dan jongens.

Meisjes verdienen een trainer die geen onderscheid maakt. Een trainer die dat ene meisje in het team juist vertrouwen geeft door haar net zo belangrijk te maken als de jongens, met een verantwoordelijke positie in het veld en misschien een aanvoerdersband. Een gediplomeerd trainer die het juist een eer vindt om een meisjessteam te trainen, en de uitdagingen van een groep meisjes onderkent. Want meisjes zijn anders dan jongens. Maar dat verschil wordt pas relevant in teams die volledig uit meisjes bestaan. Dan kan een trainer te maken krijgen met zaken waar je wel eens over hoort. De vriendinnencultuur waarin openlijke kritiek verboden is. Het onderhuidse, de emoties. De taakgerichtheid in het veld, de te grote volgzzaamheid op de training. Specifieke uitdagingen voor het kader op het veld, waarbij we in boekje 4 uitgebreid stilstaan.

**'MEISJES
VERDIENEN
EEN TRAINER
DIE GEEN
ONDER-
SCHEID
MAAKT.'**

Boekje 5: Talentontwikkeling

'Al die balvaardige meisjes die voetbal verkiezen boven hockey,' zegt Daphne Koster, Oranje-international en beschermvrouw van voetbalmeisjes en minipupillen. 'Wat doen we met die talenten?' We delen ze in bij jongensteams, waar ze met hun techniek en inzicht de concurrentie lang volhouden. Tot aan de B- en A-junioren waar de krachtexplosies en topsnelheden van jongens toch het verschil gaan maken. Zeker tijdens de tweede helft. Kom jij er maar uit.

Waar blijft zo'n speelster dan als ze talentvol en ambitieus is? Veel amateurclubs weten dan vaak geen raad meer met haar. Haar mannelijke leeftijdsgenoten spelen dan al acht jaar bij een BVO. Zij trainen elke dag, terwijl dat ene talentvolle meisje slechts twee per week kan trainen, onder begeleiding van ongeschoold kader. Heeft ze het geluk tot die paar meisjes te behoren die een activiteit van de KNVB aangeboden krijgt, dan komt ze aan drie keer per week. 'Dat gebrek aan trainingsarbeid is af te lezen aan de vrouwentop,' zegt Koster. 'Fysiek, technisch, tactisch, mentaal – het zou van een hoger niveau zijn als meisjes dezelfde kansen zouden krijgen als jongens.' Wil ons vrouwenvoetbal er ook over drie WK's nog toe doen, moeten we volgens Koster nu al aan nieuwe lichten werken.

'Als het over vrouwen gaat, gaat het altijd over het "mindere fysieke". Terwijl er zoveel meer valt te ontwikkelen. Neem de Hollandse School, het ontwikkelen van een aanvallende, attractieve en dominante speelwijze. De manier waarop we willen voetballen als Nederland. Door veel aan de bal te zijn, met verzorgd voetbal en positie spel, maar met ook steeds meer aandacht voor een sterke verdediging. Mannen hebben in vijftig jaar tijd geleerd niet alles alleen te doen, vrouwen leren dat nu in een veel korte tijdsbestek. Het voetballeerproces zie je bij meisjes zodoende versneld afgespeeld. Van bij wijze van spreken zelf de corner nemen en hem inkoppen, naar taakverdeling en bezetting van de posities. Omdat vrouwen goed samenwerken past combinatievoetbal goed bij ze. Toch is het Hollandse spel een uitdaging, omdat vrouwen bescheiden zijn en geen ruimte willen innemen op het veld.'

Koster weet zeker dat ze een veel betere speelster was als ze al vanaf haar achtste bij Ajax of AZ dezelfde begeleiding en frequentie van trainingen had gehad als jongens. 'Jammer dat ik in een land ben geboren waar vrouwenvoetbal nog niet op zijn top is. Een clubbestuurder hoorde ik laatst zeggen: kijk even naar onze Vrouwen 1. Ze kunnen toch ook niet voetballen? Lekker is dat, zei ik. Die achterstand creëerden jullie min of meer bewust. En nu ligt het aan ons?'

De KNVB ziet graag dat talentvolle meisjes dezelfde kansen krijgen als talentvolle jongens. Er zijn nu mogelijkheden voor de beste speelsters bij FC Twente en er is een onderwijs- en trainingsprogramma als het CTO. Dat is talentontwikkeling op het niveau dat de jongens ook bij de BVO's krijgen. We streven ernaar dit voor meisjes in alle regio's voor elkaar te krijgen en voor meisjes op jongere leeftijden, omdat ze nu in diverse omgevingen hun trainingen halen. Een of twee keer in de week bij de amateurclub, een keer in de week bij een voetbalschool, en een keer bij de KNVB. Talentvolle meisjes verdienen het te worden begeleid in één duidelijk traject, met een goede, gediplomeerde trainer.

**'DE KNVB ZIET GRAAG DAT
TALENTVOLLE MEISJES
DEZELFDE KANSEN KRIJGEN
ALS TALENTVOLLE JONGENS.'**

Tot slot

Wat kan de KNVB voor jouw club betekenen?

De KNVB helpt jouw vereniging graag met elk vraagstuk met betrekking tot meisjes- en vrouwenvoetbal: werving en behoud, clubontwikkeling, kaderontwikkeling, talentontwikkeling, competities en samenwerking. Ondersteuning op maat is mogelijk door de inzet van de KNVB-verenigingsadviseurs. Ook kun je je laten inspireren door andere verenigingen in het land die al ervaring opdeden met deze thema's. Veel voorbeelden daarvan zullen in deze reeks boekjes de revue passeren. Namens alle meisjes en voetbalclubs die meewerkten aan deze reeks wensen wij je veel plezier met lezen en veel succes met het organiseren van meisjes- en vrouwenvoetbal!

Bezoek voor meer informatie www.knvb.nl/vrouwenvoetbal.

Voor vragen kun je ook telefonisch of op ander manieren opnemen met de KNVB: www.knvb.nl/service.

Met dank aan

Maarten de Backer, Roos Brouwer, Sabrina Cols, John Kaersenhout, André Koolhof, Laura van Leeuwen, Daphne Koster, Mirelle van Rijbroek, Marije Min, Wim van der Wal.

Over de schrijver

Jeroen Siebelink is schrijver en journalist. Van zijn hand verscheen de biografie De Wolf, John, de verhalenbundel Voetbalgenen, Vaders en Zonen van Oranje. Eerder schreef hij De Voetbalbelofte, Achter de Schermen van de Jeugdopleiding. Voor de KNVB ontwikkelt hij Allemaal Uitblinkers, een handboekenserie plus dvd's voor trainers-coaches in het amateurvoetbal.

www.jeroensiebelink.nl

Colofon

© 2014 KNVB

Fotografie

Laurens Lindhout, Jeroen Putmans, Eric Verhoeven

Vormgeving en productie

Vandenberg | Concept, design, print & online

knvb.nl

VOETBAL OM VAN TE HOUDEN

Meisjes en vrouwen brengen spelplezier, harmonie en nieuwe dynamiek op de velden. Ze maken het verenigingsleven rijker en spannender. Geven het voetbal een nieuwe stimulans. Zijn de grootste groeifactor van het voetbal, zorgen voor aanwas bij de clubs, maken de vereniging sterker en onze kans op succes twee keer zo groot. Vrouwenvoetbal heeft daarmee een voorbeeldfunctie. Het staat voor alle positieve waarden: voor elkaar, voor het spel en voor de toekomst. Waarden waar we zo naar terug verlangen in het voetbal. Vrouwen voetbal is bij uitstek 'voetbal om van te houden'.

In Het Meisje Centraal:

Nikki (8), RKS V NEO Borne F4
'MAG IK OP VOETBAL MAM?
ALS JE BLIEFT?'

Wies, trainer-coach van Bente (10),
DSS Haarlem E13M
'JONGENS DENKEN: GAAT ZIJ
MIJN PLEK INNEMEN?'

Inge (13), SC Klarenbeek D2
'IK MOCHT ZELF KIEZEN,
DE D1 OF DE D2'

knvb.nl/vrouwenvoetbal

